

Szellem és realitás

Valahogyan manapság sokkal divatosabb — szóban és írásban — az élet negatívumainak, az irántó visszasszágoknak számbavétele, mint eredményeink felsorakoztatása. „Sikk” a panaszkodás. Divattalan, olykor majdhogynem „bűn” a fogható pozitívumok számbavétele.

Lehet, hogy magam is háltalan feladatra vállalkozom, amikor iparkodom — szándékom szerint építően, „sine ira et studio” hozzáfűzni gondolataimat a Délmagyarországi április 20-i számában megjelent, „A szellem karaktere” című cikkhez. Pedig én is nagyon örülök annak a közszellemnek, mely lehetővé teszi a negatívumok indokolt számbavételét, s hitemre, nem kívánom vissza azokat az időket, amikor magam is csak nagyon szűk körben merem hangot adni esetleges kételyeimnek, s panaszaimnak.

Az indokolt panaszok elősorakoztatása meglehetősen tölt el: megerősít abbéli tapasztalásomban, hogy az egykori „ne szólj szám, nem fáj fejem” gyakorlatnak végképp befelelt, s jól esik — egészséges szellemi atmoszférában — valóságos problémákról nyíltan szólni. Azonban semmiképp nem esik jól a nyilvánvalóan egyéni, szubjektív hangulatból, elkeseredésből származtatható, vélt sérelmek vagy panaszok jelentős fórumon történő hangoztatása. Igaztalanul érzem az ilyenféle panaszokat; s hasztalan a szerző szubjektív meggyőződése — ezek egyáltalán nem szolgálják a közérzet egészségesedését, a közhangulat jobbítását, s a közvélemény tárgyilagos informálásának ügyét sem.

„A szellem karaktere” című cikk szerzője azt reklamálja a többi között, hogy ha csakugyan Szeged irodalma a legerősebb a vidéki városok között, akkor miért nem érvényesül e tény „az irodalom konkrét megnyilvánulásában, az irodalom közéleti súlyában, szerepében, az íróknak nem személyes tulajdonságai, hanem munkásságuk értéke szerinti megbecsülésében”. Úgy érzi, mintha a megbecsülés „nem állna arányban a... mennyiségi tényezővel, s nem differenciálna az egyes értékeknek megfelelően, mintha háttérzet volna a nagyon pontosan és könnyen megkülönböztethető tehetség megkülönböztetésében”, stb.

Népköztársaságunk kor-mánya minden esztendőben irodalmi díjak odaítélésével értékeli a kiemelkedő alkotást létrehozó, vagy figyelemreméltó alkotói periódussal jeleskedő költőket, írókat, kritikusokat. Eddig három élő író, illetve irodalmár becsülték meg József Attila-díjjal, egyet pedig SZOT-díjjal. Ezek egyikét az írószövetség helyi csoportja titkári teendőivel bízták meg, a másik megbecsült előadója tudományegyetemünknek, a harmadik a folyóirat munkatársa. SZOT-díjas költőnk az egyetemi és főiskolai lap felelős szerkesztője. Valamennyien párt- és társadalmi funkciók egész sorát töltik be — pártvezetői tagságtól a népfőrdet elnökségig, s különféle kulturális, operatív testületekig. Közülük ketten tavaly kiérdemelték — s jogosan — a városi tanács megtisztelő művészeti ösztöndíját. — Egyikük már másodízben.

A Magyar Írók Szövetségének városunkban munkálkodó, többi tagja közül mintegy hatan-heten újságíróként, szerkesztőként munkálkodnak; kitűnő fiatal kritikusunk legtöbbször a tudományegyetem ad katedrát.

Az itteni irodalmi „vetéránok” közül többen lehetünk tanúi annak, hogy nem volt ez mindig így. A város néhány érdemes, tehetséges író, irodalmár — sajnos — csakugyan nem tartott meg — annakidején. De ezeknél sok-

kal-sokkal több azoknak a tehetséges fiataloknak a száma, akiket magához ajnázott, befogadott, akiknek kenyeret, életlehetőséget, boldogulást biztosított. Három igen tehetséges, az egyetem padját a közelmúltban elhagyó, három kiemelkedő „költő-utánpótlásunk” is körünkben munkálkodik. Egyikük ugyan — családi körülményei folytán — Pesten él, de élénk kapcsolatban áll foyóiratunkkal; másikuk az egyetemen tanít, a harmadik a Délmagyarországi jótollú újságírója. — No, persze, nem abszolúte problémátlan az életük —, mint ahogy egyikőnk sem az. De azért, ha csakugyan „mértelgelni kezdenek előbb-utóbb”, mérlegükön „a negatívumok” a marasztaló pozitívumoknál reményem szerint nem fognak „többet nyomni”. Egy-egy személyes kudarc, egy-egy elkeserítő perc nyilván sokunkból ki-sodorta már a keserű szavakat: „Elköltözöm innen!” De azért, ha ez az elköltözés bekövetkeznék is egyszerű valamelyőnk részéről, a bennünket tápláló, nevelő, ajnázó, nekünk kenyeret, hajlékot, s megbecsülést is nyújtó város társadalmát egyikőnk sem átkozná el. Ahogyan az olykor fenytés-sel, de legtöbbször jó szóval nevelgető szüleit sem tagadhatja meg a jóérzésű gyermek. Nyilván ez az álláspontja nem csupán az objektív mérlegelni képes szegedi íróknak, hanem más szellemi területek munkásainak is: akadémikusainknak, akik világszínvonalon végzett tudományos tevékenységük számára otthont kaptak a közelmúltban, s festőművészeinknek, akik az alkotómunka elősegítésére ragyogó műtermi lakásokat kapnak a közeli hónapokban „mostoha” városunkból.

Dióhéjban ennyit tán a társadalmi megbecsülésről. Ami a kritikusok számára írt kritikát illeti, hogy t. i. „miért nem születik, nem születhetik meg a legújabbkori és jelenlegi szegedi irodalom átfogó összegezése, az az értékelés, amely elfogulatlan, tárgyilagos szigorral, pontos és megalapozott ítélettel rakná végre rendbe a megmértet mostani kuszaságát, ködös zűrzavarát” — erre vonatkozóan természetesen első-sorban kritikusaink illetékesek nyilatkozni. A magam véleményeként azonban hadd mondjam meg: szerintem ők is, helyi és budapesti orgánuk is igen sokszor értékelték már a jelenlegi szegedi irodalom eredményeit, s írásos dokumentumok bizonyítják, hogy a szegedi kritikusok is iparkodtak frissen reagálni egy-egy szegedi szerzőtől származó kötetre, írásműre, s nem hallgatták el véleményüket egy-egy költői vagy írói életpálya eddigi útját illetően sem. Azonban arra hogyan is vállalkozhatnának, hogy átfogó kritikai összegezéssel örök időkre szólaan érvényes értékrendet állapítsanak

meg — holmi irodalmi arany-, ezüst- és bronzermeket osztogatva, mint valami sportversenyen. Ezzel összefüggésben ide kínálkozik első főszerkesztőm, s mindmáig kedves barátom, Cseres Tibor példája. Cserest az elhamarkodott ítékezés-re hajlamosak nem a legkiemelkedőbb prózáirók között tartották számon. S ötven éves korában egyszerűen csak kirukkolt egy nem is oly terjedelmes művel: a „Hideg napok”-kal. Senki nem tagadja, hogy ezt a szuggesztív, intellektuális regényt az utóbbi évek magyar prózai termésének legjaja között tartják számon. Jól festett volna „a kritikus, aki „átfogó összegezést” adott volna Cseres „Hideg napok” előtti periódusáról, s egyszerű-smindenkorra „ítéletet” mondott volna írói rangjáról! Amíg él, s lélegzik egy irodalmár, vagy bárminő alkotó, kockázatos és értelmetlen dolog „összegezni” életpályáját. Az utókor pedig országos — és nem városi mércével mér majd.

Egyébként is meggyőződésem, hogy az ilyenfajta, értékrend megállapítására törekvő kísérlet nemhogy „az irodalmi élet továbbberősödését” nem szolgálna, hanem hatalmasan elmélyítené az esetleges személyi ellentéteket, sőt gyűlölködést szítana, klikkesedéshez vezetne.

Pedig épp ennek az ellenkezőjére volna szükség: a baráti, elvtársi kapcsolatok tovább-erősítésére, az összefogás munkálására. Ebben — ha a „Szellem karaktere” című cikk szerzője, a város által kiemelkedően, megbecsült, kiváló költő-barátom, kicsit felülemelkedve tapasztalható elkeseredettségen, tárgyilagossággal képes majd mérlegelni — bizonyára egyet fogunk érteni. Az embert érhetik elkeserítő élmények bőven, s nyilván jobban fájnak itt, egy kisebb közösségben, mint egy nagyobbban — például Budapesten. De azért itt, Szegeden sincs egyedül az ember. Mi, „gyüttmöntek”, a város fogadott fiai sem. Fogjunk össze, s dolgozzunk — segít-sük egymást, hátha körünkben nevelkedik fel — valamelyik diákból — a jövő Illyés Gyulája. De akkor is, ha nála sokkal rangtalanabb hegedősök maradunk. Mily példamutató szerénységgel tiltakozik ő is a rangsorolás ellen:

„Véletlenül azok közé tartozom, akiknek feje köré a hazai jóakat meg-meg-fonja a világhír koszorúját. Még ha ez valóban bizonyulna, még ez is csak hír s nem hely a világirodalomban... Persze, hogy megvan minden jogosultságunk világ-irodalmi helyre. De ezt a jogosultságot nem a mi dolgunk érvényesíteni”.

Nos, ennél többet, s szebbet nem tudok idézni ennek a tán kusza, de szívvel és jóakarattal írt hozzászólásomnak a végén.

DÉR ENDRE

INGYENES, nyolchónapos

szobafestő és mázoló szakmunkásképző tanfolyamra jelentkezhetnek

18—45 éves férfi segéd munkások és betanított festők.

A tanfolyam helye: Kecskemét.

Kezdet: május 19. (hétfő).

A tanfolyam ideje alatt kereseti lehetőséget, szállást, ebédet, munkaruhát biztosítunk.

Szabad szombat rendszeresítve van.

Az érdeklődők levelezőlapra kérjenek tájékoztatást.

BÁCS MEGYEI

ÁLLAMI ÉPÍTŐIPARI VÁLLALAT

Kecskemét, Klapka utca 34.

V 13 993

Képernyő

Nevükkel is jelzett nap-szakokra osztva mutatta be egy istenhátamögötti gyógy-üdülő egy napjának történetét Szőnyi G. Sándor rendező Súlyfürdő című filmje. Feltétlenül kell ezt a beosztást hangsúlyozni, hiszen az egymás után megjelenő „reggel”, „délelőtt” és „este” feliratokon kívül alig volt valami, amit a néző tisztán, zavaró mellékgondolatok nélkül meg tudott érteni.

A péntek esti bemutatósorozat legújabb darabja ugyanis már eleve nélkülözött minden olyan gondolati magvat, amely köré az egy-óránnyi történet felépíthető. Halász Mihály, a forgatókönyv írója — aki egyben fényképezte is a filmet — egyrészt az illegális mozgalom két fiatalabb tagjának váratlan találkozását, s az ebből adódó ráadás-konflik-

tusokat akarta kibontani, másrészt pedig szándékában volt a nemzedékek közötti ellentét bemutatása is. Ezek mellett — csak úgy mellékesen — beleírta még a forgatókönyvbe a Pestről leihívott szanonzett fénye-vesztett alak-ját, valamint egy gyöngéc-s-kén „hegedülő” beat-zene-kart, nem is beszélve arról a szakállas festőről, aki szabad óráiban kazánt fűt...

Egymásra halmozott motívumok, „direkt” figurák, az át nem gondolt jelképek gar-madája — úgy nagyjából ezek akadályozták meg, hogy a Súlyfürdőből elfogadható film legyen. Azt viszont — sajnos — senki nem akadályozta meg, hogy ezt a fél-filmet bemutassák, és vele — éppen a benne megidézett, más megbecsülést érdemlő nemzedéknek — rossz perceket szerezzenek.

A. L.

Orgona-est

Hosszú téli álmából ébredt pénteken a Dóm orgonája, hogy a koncertigényeknek is-mét helyt adjon. Azok, akik látogatják ezeket a koncerteket, nem mindennapi előnyben, élményben részesülnek, akik viszont — sokan fiatalok — csupán a hangszer varázsától fogva-tartva kerülnek kontaktusba a komoly zenével, őszinte hí-veivé válhatnak majd.

A hangverseny művésznője, Kistétényi Melinda műso-rán Bach-művek, régi ma-gyar istenes énekek — saját feldolgozásában —, Liszt: Weinen, Klagende és saját improvizációja szerepeltek. Sokoldalúsága nemcsak tevékenységének sokfélesége-ben jut kifejezésre, hanem a mondani tudásban is. A Bach-művek jó formai fel-építettségükkel tűntek ki, improvizatív készsége eredeti tehetségre vall. Az egyes da-rabok énekszólamát Kemény Klió, a Szegedi Nemzeti Szín-ház művésznője szólaltatta meg. Kifejező előadásmódjával híven teljesítette felada-tát.

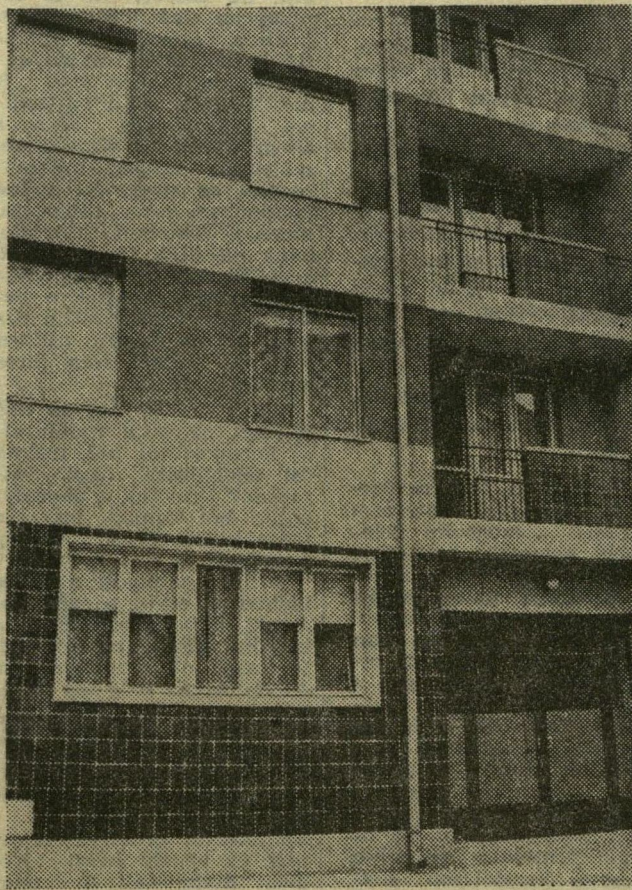
Laczko Sándor

Építésügyi együttműködés

Befejeződtek az 1969—70. évi magyar—csehszlovák építésügyi gazdasági és mű-szaki-tudományos együttmü-ködésről április 21-től 26-ig Budapesten folytatott tárg-yalások. A megbeszélések jegyzőkönyvét szombaton délelőtt az Építésügyi és Vá-rofejlesztési Minisztérium-ban írta alá Simor János mi-niszterhelyettes, a magyar delegáció vezetője, és Fran-tisek Toman, a Cseh Szocia-lista Köztársaság építésügyi minisztere, a csehszlovák de-legáció vezetője. Jelen volt az aláírásnál Bondor József építésügyi és városfejlesztési miniszter.

A megállapodások alapján az idén és a jövő évben je-lentősen bővítik a két ország építésügyi együttműködését, főleg a határmenti területe-ken. (MTI)

Épült: 1957—1969

Szilágyi utca 8.

(68.) A Kossuth Lajos sugárút Nagykörúton belüli rövid mellékutcáskáiban az utóbbi időben több kisebb-nagyobb új bérház épült. Közülük való ez a csinos lakó-épület is, melyet Gyenizse Lajos tervezett.

Betörő galeri

Többrendbeli lopás miatt le-tartóztatta a rendőrség Vigh Ferenc, 20 éves, büntetett elő-életű, Szeged, Bécsi körút 9. es Kalmár Antal, 24 éves, bünte-tett előéletű, Szeged Móra utca 4. szám alatti lakosokat. Ugyan-akkor büntető eljárást indított társaik ellen, a szabadlábon le-vő Kurucsal Mihály, 20 éves, büntetett előéletű, Szeged, Ap-rilis 4. útja 17., valamint két fi-atalkorú, O. Béla, 17 éves és K. Szilveszter 15 éves szegedi lakosok ellen is.

A nyomozás eddigadatai szer-int Vigh és Kalmár behatoltak a Mátyás tér 5. szám alatti ház-ban egy lakásba, ahonnan na-gyobb értékű ruhaneműt és több száz forint készpénzt vit-tak el. Társalkalmat együtt ugyan-csak lopásokat követtek el a Tisza Lajos, a Szilvárvány, és a Háman Kató utca környékén. Általában élelmiszert és kész-pénzt vettek magukhoz.

1968-ban műszaki vizsgán megfelelt, úzenképes Opel Kapitán felújított, jó álla-poiban levő

GAZ 51-ES TEHERGÉP-KOCSI ELADÓ.

Apr. 4 Cipész Ktsz. Szeged.

IRODÁNAK IS ALKAL-MAS külön bejáratú üres vagy bútorozott SZOBÁT KERES Budapesti Tervező Vállalat. Címeket: „Terve-ző” 43 874. jeligere a Hir-detőbe.

S Z E G E D a hazai lapokban

1969/17

HOPPÁL Mihály: Az I. Orszá-gos Néprajzi Filmszemle. Szeged, 1968. augusztus 1—3. Eth-nographia, 1968. 4. szám.

HOPPÁL Mihály: Ankét a magyar néprajzi filmezés problémáiról. Szeged, 1968. augusztus 3-án. Ethnographia, 4. szám.

[Nagy Sándor. 1905—1969.] Ma-gyar Textiltechnika, 1969. március. [A Textilművek igazgató-jának nekrológja. Fényképpel.]

KISS Jenő: Végbeosztás gépe-sítése a szovjet RMRT-2 vég-beosztó géppel. Magyar Textil-technika, március. [A Szegedi Ruhagyárban.]

HOVORKA István: Zöldsegél-lítés Szegeden. Kertészet és Szőlészet, április.

MAROS László: Ismét van szegedi játékos a MTK-nak. Labdarúgás, április. [Salánki Istvánról, az SZVSE volt já-tékosáról. Rajzzal.]

FRITZ János: Tapasztalataink a csecsemőknél alkalmazott pszichomotorikus fejlődési la-pok használatáról. Népegészség-ügy, április. [Csongrád megyé-ben.]

Móra-katalógus. Magyar Hir-lap, apr. 20. [A Somogyi-könyv-tár kiadványának ismertetése.]

Új városrész épül Szegeden. Magyar Hirlap, apr. 23. [A nyu-gati városrész.]

Dugonics-bibliográfia. Esti Hirlap, apr. 24. [A Somogyi-könyvtár kiadványának ismer-tetése.]

A szegedi ünnepei hetek prog-ramja Magyar Hirlap, apr. 24.

VASÁRNAP, 1969. ÁPRILIS 27.

DEL MAGYARORSZAG 5